



**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' השופט דוד מינץ**

06 נובמבר 2014

עת"מ 20285-06-14

1

בעניין: 1. גאנם

2. גאנם

3. גאנם

4. גאנם

5. המוקד להגנת הפרט

ע"י ב"כ עו"ד בנימין אחסתרובה

העותרים

- נגד -

רשות האוכלוסין וההגירה
באמצעות פרקליטות מתוו ירושלים (אזרחי),
עוה"ד יעל רוד סליטן, משה וילינגר

הכשיבח

2

פסק דין

3

4

5 עתירה לביטול ההלטת המשיבה, רשות האוכלוסין וההגירה, שלא לרשום את עותרים 2-4 כמרשם
6 האוכלוסין, ולהורות ליתן להם רישיון לישיבת קבע מכוה תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל,
7 התשל"ד-1974 (להלן: "תקנה 12").

8

9

הרקע לעתירה

10 1. עיקרי העובדות הן כדלקמן: עותרת 1, תושבת קבע בישראל משנת 1972 ונשואה לתושב
11 קבע, מתגוררת בכפר עקב בירושלים והיא סבתם של עותרים 2-4 (להלן: "העותרת" או
12 "הסבתא"). עותרים 2-4 (להלן: "הילדים" או "העותרים"), אשר נולדו בירושלים, הם בניהם של
13 גאנם - בנה של העותרת (להלן: "האב"), ושל גאנם (להלן: "האם"), תושבת האזור.
14 האב נכלא בשנת 2001 ומרצה עונש מאסר של תשעה מאסרי עולם. ההורים התגרשו ביום
15 23.2.11, כאשר לטענת העותרת, האם ניתקה קשר עם הילדים כבר לפני כעשור. העותרת קיבלה
16 בשנת 2005 אפטרופסות על הילדים בצו שניתן על ידי בית הדין השרעי בירושלים, לאחר שהאם
17 יתרה על הזקתה על הילדים.

18



**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' השופט דוד מינץ**

06 נובמבר 2014

עת"מ 20285-06-14

- 1 2. העותרת פנתה מספר פעמים למשיבה בניסיון להסדיר את מעמד הילדים בישראל.
- 2 בפניותיה בעבר היא טענה כי האם עובה לירדן, נישאה בשנית, נטשה את הילדים ואינה בקשר
- 3 עמם. ביום 26.8.08 התקבלה, בפעם הראשונה, החלטת המשיבה המסרבת לרשום את הילדים
- 4 במרשם האוכלוסין לאחר שנמצא כי האם אינה מתגוררת בירדן אלא באזור, וטרם התגרשה
- 5 מבעלה, אבי הילדים. בקשה שניה שהוגשה על ידי העותרת, ביום 19.12.10, סורבה בעל פה כיום
- 6 הגשתה, וזאת מכיוון שהעותרת לא המציאה פסק דין המצביע על היעדר מסוגלות הורית מצד האם
- 7 לטפל בילדיה. ביום 18.1.11 הגישה העותרת בקשה שלישית לרישום הילדים במרשם האוכלוסין.
- 8 העותרת נתבקשה להתייחס לשאלות שונות שהופנו אליה על ידי המשיבה, וכן להציג תסקיר
- 9 מלשכת הרווחה הכולל התייחסות לטובת הילדים. לאחר התכתבות שונות בין הצדדים, והעברת
- 10 דו"ח לשכת הרווחה במזרח ירושלים שנערך בעניינם של הילדים לידי המשיבה, ניתנה ביום
- 11 19.1.12 ההלטת המשיבה הדוחה את בקשת העותרת, בעיקר משום שלא הוגשו ראיות לחוסר
- 12 מסוגלותה ההורית של האם לדאוג לצרכי הילדים.
- 13
- 14 3. ביום 1.3.12 הגישו העותרים השגה לפני ועדת ההשגה לזרים במשרד הפנים (להלן:
- 15 "הוועדה"), בה נטען כי המשיבה התעלמה מצו האפוטרופסות שניתן לעותרת על ידי בית הדין
- 16 השרעי ומתסקיר של רשויות הרווחה המעיד כי הילדים ננטשו על ידי אימם. ביום 13.5.13, לאחר
- 17 הלוחף למעלה משנה והצי מיום שהוגשה ההשגה כאמור, ומשטרם ניתנה החלטה בוועדה בעניינם
- 18 של העותרים, הגישו העותרים עתירה לבית משפט זה, ובה התבקש בית המשפט להכריע בבקשת
- 19 העותרת לרשום את הילדים במרשם האוכלוסין וליתן להם רישיון לשיבת קבע. ביום 9.7.13 ניתן
- 20 פסק דין המוחק את העתירה ובו נקבע כי צפויה להתקבל החלטה בוועדה במועד קרוב יחסית.
- 21 עתירה נוספת שהוגשה לבית משפט זה ביום 24.4.14, כנגד התמשכות ההליכים בוועדה, נמחקה
- 22 אף היא בסופו של יום. ביום 30.4.14 ניתנה החלטה כוועדה שדחתה את בקשת העותרים ונקבע בה
- 23 כי צו האפוטרופסות שניתן בבית הדין השרעי אינו מקיים את הרציונל העומד בבסיס תקנה 12
- 24 ואינו מבקש להגן על טובת הילדים ועל כן צו זה אינו מחייב את רישום הילדים על פי תקנה 12.
- 25 מכאן לעתירה שבפניי.
- 26
- 27 לשלמות התמונה יצוין כי אחרי הדיון שהתקיים בעתירה ביום 16.9.14, הודיעה המשיבה כי לאחר
- 28 עיון בהומר היא הגיעה למסקנה כי יש להחזיר את עניינם של העותרים לבחינה מחדש אצלה, וכי



**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' השופט דוד מינץ**

06 נובמבר 2014

עת"מ 20285-06-14

1 בכוננתה לערוך בדיקות עובדתיות נוספות בעניינם של העותרים ואמם, ובכלל זה זימון העותרת
2 לשימוע.

3

4

טענות הצדדים

5 4. העותרים טוענים כי החלטת המשיבה פוגעת בזכויות היסוד שלהם ובזכויותיה של
6 העותרת כסבתם. ההחלטה התנערה מצו חלוט שהוצא בעניינם בבית דין מוסמך והינה מנוגדת
7 לתקנה 12. המשיבה לא הייתה מוסמכת להרהר אחר תוקפו של צו בית דין מוכר בישראל. קביעת
8 המשיבה כי הרציונל העומד בבסיס צו האפוטרופסות שניתן בעניינם אינו מקיים את הרציונל של
9 תקנה 12 והיא קביעה שניתנה בהוסר סמכות על ידי רשות שאינה אמונה על כהינת טובת הילד.
10 המשיבה אף לא הוכיחה כי טובת הילדים הינה שונה מזו שנקבעה בצו האפוטרופסות, ולא הוצגה
11 כל ראיה שיש בה כדי לסתור את העובדה שהילדים גדלים מזה כעשור שנים אצל סבתם, בעוד
12 שהוריהם נמנעים מלמלא את חובותיהם כלפיהם.

13

14 5. כנגד, טענה המשיבה כי החלטתה - שאף אושרה על ידי הוועדה - הינה סבירה ומבוססת
15 היטב, ואינה מגלה עילה להתערבות בית משפט זה. לא ניתן לעשות במקרה זה שימוש בתקנה 12,
16 כאשר האם מסרה את הילדים להזקת הסבתא רק לצורך קבלת הטבות הנובעות מאפוטרופסות
17 הסבתא על הילדים. צו האפוטרופסות ניתן אך ורק כדי לאפשר רישומם של הילדים במרשם
18 האוכלוסין, ולא נמצאה בו התייחסות לכשירותה של האם. הרציונל העומד בבסיס תקנה 12,
19 המאפשר שמירה על שלמות התא המשפחתי, אינו מתקיים משלא הוכחה הוסר מסוגלות ההורית
20 של האם. ועוד, החזקה הטבעית לעניין כשירותה של האם אך מקבלת משנה תוקף כאשר היא
21 הצהירה בפני בית הדין השרעי כי היא כשירה ומסוגלת לדאוג לצרכי הילדים. זאת בנוסף לכך
22 שהעותרים נמצאו מוסרים הצהרות כזב בעבר בעניין מקום מגוריה של האם. בכל מקרה, תקנה 12,
23 אשר נועדה להסדיר את ענייניו של קטין בלבד, אינה יכולה לחול על עותר 2 אשר לאתרונה מלאו
24 לו 18 שנים.

25

26

דיון והכרעה

27 6. תקנה 12 להקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974, שהותקנה מכוח חוק הכניסה
28 לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: "חוק הכניסה לישראל"), קובעת כך:



**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' השופט דוד מינץ**

06 נובמבר 2014

עת"מ 20285-06-14

- 1 "ילד שנולד בישראל, ולא חל עליו סעיף 4 להוק השבות, תש"י-1950, יהיה
2 מעמדו בישראל כמעמד הוריו; לא היה להוריו מעמד אחד, יקבל הילד את
3 המעמד של אביו או אמוטרופוסו זולת אם ההורה השני מתנגד בכתב לכך; התנגד
4 ההורה השני, יקבל הילד את המעמד של אחד מהוריו, כפי שיקבע השר."
5
- 6 תכליתה של תקנה זו הינה מניעת הנתק בין מעמדו של הורה תושב קבע בישראל אשר ישיבתו
7 בישראל היא מכוח הוק הכניסה לישראל, לבין מעמדו של ילד אשר נולד בישראל ועצם לידתו אינו
8 מעניק לו מעמד חוקי כה (בג"צ 979/99 מבאלזאיה נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 23.11.99)). לפיכך,
9 קובעת התקנה כי מעמדו של ילד שנולד בישראל ייקבע, ככלל, לפי מעמד הוריו. במצב בו ההורים
10 אינם מקיימים מרכז חיים משותף, ייקבע, ככלל, מעמדו של הילד בהתאם למעמד ההורה
11 המשמורן. במצב דברים הגיל, בחינת מרכז החיים המשותף מתייחסת להוריו של הקטין ולא
12 לקרובים אחרים (ראו גם: עת"מ 810/06 עאצי נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 17.9.07)). בנסיכות
13 חריגות, כאשר ההורים אינם אלה שמגדלים את הילד, והילד נמצא במשמורת של אדם אחר, תקנה
14 12 מאפשרת לילד לקבל את מעמדו של האפוטרופוס שמונה לו.
15
- 16 7. ככלל, לשר הפנים נתון שיקול דעת רחב בהפעלת סמכויותיו על פי הוק הכניסה לישראל
17 (בג"צ 758/88 קנדל נ' שר הפנים, פ"ד מו(4) 505 (1992); בג"צ 3648/97 סטמקה נ' שר הפנים,
18 פ"ד נג(2) 728 (1999)). עם זאת, ועל אף שבהפעלת הסמכות לפי תקנה 12 רשאי השר לשיקול
19 שיקולים נוספים מעבר לשאלת מרכז חייו של הקטין, כבר נפסק בעבר כי יש ליתן משקל "גבוה
20 ביותר" לשיקול של בחינת מרכז חייו של הקטין (ע"מ 5569/05 עויסאת נ' שר הפנים (פורסם
21 בנבו, 10.8.08)). ולמעשה, הגם שבדרך כלל מתעוררת השאלה היכן הוא "מרכז חייו" של קטין
22 ביחס למי מהוריו, אין מנוס מלדאות בשיקול "מרכז החיים" שיקול מרכזי, אף מקום בו "מרכז
23 חייו" של הקטין אינו עם הוריו.
24
- 25 8. המשיבה טענה אפוא, כי לא התקיימו במקרה זה אותן "נסיכות חריגות" המצדיקות מתן
26 מעמד על בסיס קשר בין הילדים לבין קרוב אחר שאינו הורה, מכיוון שלא הוכחה חוסר מסוגלותה
27 ההורית של האם. ואומנם, התמונה המצטיירת היא כי האם ויתרה על גידול הילדים מרצונה. ככל
28 הנראה, אף לא קדמה למתן צו האפוטרופסות בחינה בדבר מסוגלותה ההורית של האם ולא נקבע
29 באותה עת כי היא אינה מסוגלת לטפל בצרכי ילדיה. כך עולה מהצהרות האם בבית הדין השרעי
30 לפיהן היא מעדיפה כי הילדים יגדלו עם הסבתא, על אף שהייתה מסוגלת לדאוג לצרכיהם. חרף



**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' השופט דוד מינץ**

06 נובמבר 2014

עת"מ 20285-06-14

1 האמור, טענת העותרים כי הילדים גדלו מאז מאסר האב אצל סבתם, בהיעדר כל קשר בינם לבין
2 האם, אשר נטשה אותם ולא יצרה עמם קשר לפחות מאז שנת 2005, לא נסתרה על ידי המשיבה.
3 העותרים אף תמכו את טענתם בדו"ח לשכת הרווחה, המאמת את הטענה כי העותרת מגדלת את
4 הילדים בביתה בירושלים ומספקת את כל צרכיהם הפיזיים והנפשיים, בעוד שהאם (אשר חזרה
5 ככל הנראה להתגורר באזור) לא יצרה קשר עם הילדים לפחות מאז שנת 2005. בהקשר זה, לא ניתן
6 לקבל את קביעת הוועדה בהחלטתה, לפיה דו"ח לשכת הרווחה לוקה בחסר באשר אינו מתייחס
7 למסוגלותה ההורית של האם, ולטענה כי האם ויתרה מרצונה על הילדים. ויודגש, דו"ח מטעם
8 עובדת סוציאלית מלשכת הרווחה נערך בשנת 2011, והוא מפרט כי האם אינה בקשר עם ילדיה
9 מזה שנים, והסבמא מגדלת אותם. במצב זה, קשה לאמץ את הטענה כי היה על אותה עובדת
10 סוציאלית לבדוק את מסוגלותה ההורית של האם, אשר למעשה כבר אינה נמצאת "בתמונה" זמן
11 רב.

12
13 9. בהקשר זה, יצוין כי המשיבה לא טענה כי מדובר במצג אפוטרופוסות "מדומה", במובן
14 זה שבמהלך עשור השנים האחרון האם היא זו שמגדלת את הילדים ודואגת לכל צרכיהם בביתם
15 בירושלים. ממילא, גם בהקשר זה לא הוכחה נטישת הילדים וניתוק הקשר עמם. המשיבה אומנם
16 הלינה על הטעמים שעמדו בבסיס אותה "נטישה", שכן בפני בית הדין השרעי הצהירה האם כי
17 היא מסוגלת לדאוג לצרכיהם. ואולם, לא נסתרה העובדה כי לאם (ועל אחת כמה וכמה לאב) אין
18 כל מגע עם הילדים במשך שנים רבות, בעוד שאלה מתגוררים וגדלים במשך שנים בחיק סבתם
19 לבדה.

20
21 10. ויובהר, אין המדובר במקרה בו תושב זר אך מבקש להימצא בקרבת בן משפחה - אזרח
22 או תושב - רק כדי להצדיק מתן רישיון לישיבת קבע בישראל. כדי כי במקרים מהסוג האמור אין די
23 בכך כדי להצדיק מתן רישיון קבע (ראו: בג"צ 4156/01 דימיטרוב נ' משרד הפנים, פ"ד נו(6) 289
24 (2002); דגנ"צ 8916/02 דימיטרוב נ' משרד הפנים (פורסם בנבו, 6.7.03)). כך גם, מקרה זה שונה
25 בתכלית מהמקרים בהם ההורה המשמורן קיים והילד מנסה לקבל מעמד מכוח הסתמכות על
26 הטענה כי הוא "בהזקת" אפוטרופוס אחר, בעל מעמד בישראל (והשוו: עת"מ 27267-01-14
27 פלוני נ' שר הפנים (לא פורסם)). ענייננו בילדים הסרי מעמד שננטשו על ידי אב ואם ונמצא - ולא
28 הוכחש, ואף הוכח - כי "מרכז חייהם", ואף כל חייהם, במשך שנים, אינו עם הוריהם, אלא עם
29 סבתם בירושלים.



בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' השופט דוד מינץ

06 נובמבר 2014

עת"מ 20285-06-14

1

2 11. במצב דברים זה, אין מנוס מלקרוא את תקנה 12 כחלה בעניינם של העותרים. לפיכך,
3 טענות המשיבה לעניין כשרות צו האפוסטרופוסות שניתן על ידי בית הדין השרעי אינן רלוונטיות
4 לענייננו, באשר הילדים הם ילידי ירושלים ובניו של אב תושב ירושלים, המתגוררים במשך קרוב
5 לעשר שנים בישראל ואין להם קשר עם אמם. במצב זה, אף אין לשעות לבקשת המשיבה, כעת
6 הזאת, בהלוף קרוב לעשר שנים מיום שהוגשה הבקשה הראשונה בעניינם של הילדים, לבהון שוב
7 את עניינה של האם, כמו גם את מקום הימצאותה. התמשכות הליכים נוספת על זו שכבר אירעה
8 בעניינם של העותרים, תגרום לנוק מיותר לילדים כאשר נכון ומוטב היה כי המשיבה היתה ממצה
9 את הליך הבדיקה והכירור בעניין מקום הימצאותה של האם, במהלך השנים שהלפו וטרם ניתנה
10 החלטה בעניינם.

11

12 12. לקראת סיום, לעניין טענת המשיבה כי בכל מקרה לא תחול תקנה 12 בענייניו של עותר 2,
13 אשר עם התמשכות ההליכים יצא מגדרי הקטינות ומלאו לו זה מכבר 18 שנים. המועד הקובע
14 לעניין רישום ילדים הוא מועד הגשת הבקשה (ראו והשוו: עת"מ 128/05 ראזם נ' מנהל
15 האוכלוסין – מזרח ירושלים (פורסם בנבו, 13.11.05); עת"מ 926/04 עמאניה נ' משרד הפנים
16 (פורסם בנבו, 25.10.04)), ושעה שאין חולק כי במועד הגשת הבקשות לרישום במרשם האוכלוסין
17 היה עותר 2 קטין, אין להבהין בינו לבין אחיו האחרים.

18

19 13. אשר על כן, העתירה מתקבלת. המשיבה תנפיק לעותרים 4-2 רישיון לשיבת קבע
20 בישראל, כאמור לעיל. המשיבה גם תישא בהוצאות העותרים בסך של 15,000 ש"ח.

21

22 ניתן היום, י"ג חשוון תשע"ה, 06 נובמבר 2014, בהעדר הצדדים.

23

דוד מינץ, שופט

24